

רבה בר בר חנה – הסיפור החמישי: מקורות

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עג עמוד ב

ואמר רבה בר בר חנה: לדידי חזיא לי ההיא אקרוקתא דהויא כי אקרא דהגרוניא, ואקרא דהגרוניא כמה הויא? שתין בתי, אתא תנינא בלעה, אתא פושקנצא ובלעה לתנינא וסליק יתיב באילנא. תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא. אמר רב פפא בר שמואל: אי לא הויא התם לא הימני.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף עג עמוד ב

אקרוקתא - צפרדע.

כאקרא דהגרוניא - גדול היה כאותו כרך.

ואקרא דהגרוניא כמה הוה שיתין בתי - הגמרא קאמר ליה.

אתא תנינא - רבה קאמר ליה.

פושקנצא - עורב נקבה.

באילנא - על ענף אחד כדרך העופות.

לא הימני - לא האמנתי.

תרגום

ואמר רבה בר בר חנה:

ראיתי צפרדע

שהיתה גדולה כמו הכרך [ששמו] אקרא דהגרוניא ואותו הכרך

יש בו שישים בתים.

בא תנין ובלעה [את הצפרדע]

באה העורב [נקבה] ובלעה את התנין

והלך וישב על העץ.

בא וראה כמה גדול כח האילן.

אמר רב פפא בר שמואל:

אם לא הייתי שם ורואה דבר זה

לא הייתי מאמין.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת בבא בתרא דף עג עמוד ב

לדידי חזי לי ההיא אקרוקתא כו'. יש לפרש בזה כמו שראה דניאל המלכיות המושלות בעולם כחיות רעות כדוגמא זו ראה רבב"ח המלכיות מבית שני עד ביאת גואלנו בב"י ואמר דחזי אקרוקתא רמז על מלכות יונית וע"ש חכמת יונית נקרא צפרדע וכמה הוה שיתין בתי כמו שפ"י התרגום ששים המה מלכות וגו' הוא מלכות אלכסנדרוס מוקדון ואמר דאתא תנינא ובלעה הוא מלכות אדום שבלעה מלכות יון ומוקדן וקראה תנין ע"ש נחש הקדמוני וע"ש כעסו עמנו שהחריבו בהמ"ק וכתוב כי חמת תנינים יינם :

ואמר דאתא פושקנצא כו' הוא עורב נקבה והוא מלכות ישמעאל שהוא טמא מצד אמו הגר ובפרק החובל אמרו לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב דהיינו ישמעאל אצל אדום ואמר דסליק לא"י וכבשה ויתב שם באילנא דהיינו בזכות אברהם שהבטיחו והפריתי אותו וגו' ונתתיו לגוי גדול שאברהם הוא אילנא דחיי ע"ש אם יש בה עץ וע"ש ויטע אשל בבאר שבע ואמר חזי כמה נפיש זכותיה וחיליה דההוא אילנא דויטע אשל דעוד זכותיה והבטחתו נטויה ובידו א"י ורוב הגולה עד בוא יום הגאולה בב"י א"ס :

שמות פרק ח

(א) ויאמר יקוק אל משה אמר אל אהרן נטה את ידך במטך על הנהרת על היארים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים :
(ב) ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים :

תהלים פרק עח

(מג) אשר שם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה צען :
(מד) ויהפך לדם יאריהם ונזליהם בל ישתיון :
(מה) ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם :

משנה מסכת טהרות פרק ה משנה א

[א] השרץ והצפרדע ברשות הרבים וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה ועצם מן המת ועצם מן הנבלה וגוש מארץ טהורה וגוש מבית הפרס גוש מארץ טהורה וגוש מארץ העמים שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ואין ידוע באיזה מהן הלך האהיל על אי מהם ואין ידוע על איזה מהן האהיל הסיט את אי מהם ואין ידוע איזה מהם הסיט ר"ע מטמא וחכמים מטהרים :

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת טהרות פרק ה

[א] כבר בארנו בתחלת כלים שהשרץ מטמא במגע לא במשא, וידוע שהצפרדע טהור כמו שבארנו בהקדמה. וכזית מן המת מטמא באהל, ואין הנבלה מטמא באהל. ועצם מן המת מטמא, ואין עצמות הנבלה מטמאין כמו שנתבאר בהקדמה. ויהיה השביל טמא כגון שהיה בית הקברות, וכבר בארנו בשני דאהלות שבית הפרס עצמו וארץ העמים מטמאין במגע. ואמרו הסיט את אחד מהם מוסב על גוש ארץ טהורה וגוש בית הפרס, לפי שבית הפרס וארץ העמים מטמאין גם במשא, אבל הנבלה והמת כל אחד מהן מטמא בהיסט כמו שבארנו בתחלת כלים ונוסיף לכך באור בזבים, והשרץ אינו מטמא בהיסט. ואין הלכה כר' עקיבה.

משנה מסכת ברכות פרק ט

משנה ד

[ד] הנכנס לכרך מתפלל שתיים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו בן עזאי אומר ארבע שתיים

משנה מסכת פאה פרק א

משנה ב

[ב] אין פוחתין לפאה מששים ואף על פי שאמרו אין לפאה שיעור הכל לפי גודל השדה ולפי רוב העניי' ולפי רוב הענוה :